

Járványügyi megelőző tevékenységek a bölcsődében

a Magyar Bölcsődék Egyesületének, mint Bölcsődei Módszertani Szervezetnek ajánlásával írta Szabó Leventéné közegészségügyi járványügyi felügyelő, bölcsődevezető

A bölcsődei ellátás járványügyi szempontból kiemelt terület, tekintettel arra, hogy a közösségi lét számos fertőző betegség potenciális forrása. Normál működési rendben is fokozott figyelmet kell fordítani a megelőző tevékenységekre, a mostani pandémiás helyzetben azonban vannak további speciális javaslatok, melyeket szükséges a gyermekek, szülők és nem utolsósorban a munkatársak egészségnek védelme érdekében betartani.

Az alábbiakban összefoglaltuk azokat a területeket, munkafolyamatokat, eljárásrendet, mely segítséget adhat ehhez a bölcsődében dolgozó szakembereknek. Olyan javaslatokat fogalmaztunk meg, melyeknek a kivitelezése ésszerű, nem ró a bölcsődei dolgozókra felesleges terhet, felelősséget, azonban betartásuk a jelenlegi helyzetben nélkülözhetetlen a biztonságos bölcsődei ellátás biztosításához.

Nemzeti Népegészségügyi Központ 2020.03.10-i tájékoztatója alapján a 2019. végén Vuhanban kialakult tüdőgyulladás-járvány háttérében álló egy újonnan kialakult vírust azonosítottak. Az új koronavírus elnevezése 2020. február 12-től „súlyos akut légúti tünetegyüttest okozó koronavírus 2” (SARS-CoV-2), az általa okozott megbetegedés a pedig „koronavírus-betegség 2019” (coronavirus disease 2019), melynek rövidített változata a COVID-19.

Fontos tudnivalók a vírushordozásról a bölcsődei ellátással összefüggésben:

A fertőzés terjedése emberről-emberre jellemzően cseppfertőzéssel és a fertőzött váladékokkal történő direkt vagy indirekt kontaktussal történik. A fertőződés tünete láz, száraz köhögés, légzési nehézség, lappangási ideje legfeljebb 2-12 nap, átlagosan 5-6 nap. A vírus elsősorban az idősebb korosztályra jelent veszélyt, és leginkább azokra, akik valamilyen krónikus megbetegedésben szenvednek. A gyermekek általában tünetmentesen átesnek a fertőzésen. A fertőzést beteg, vagy kórokozó hordozó ember terjeszti. Általánosságban elmondható, hogy az, hogy egy kórokozó mennyi ideig lesz élet/fertőzőképes a külső környezetben, sok mindentől függ. A koronavírus esetében megállapították, hogy a különböző felületű tárgyakon a vírus bizonyos ideig életképes marad, azonban az országos tisztifőorvos asszony tájékoztatása alapján NEM BIZONYÍTOTT, hogy a vírushordozás a tárgyakkal való

érintkezés útján terjed! A bölcsődében való védekezés, illetve megelőzés esetén az általánosságban is alkalmazandó eljárásokon felül a direkt kontaktussal járó kockázatok csökkentésére kell jobban koncentrálnunk.

Ez alapján javasoljuk az alábbi járványügyi megelőző intézkedések alkalmazását:

Tárgyi feltételek vonatkozásában

A bölcsődei ellátást tiszta, fertőtlenített helyiségekben, berendezéssel, eszközökkel lehet megkezdeni. Járványos időszakban törekedjünk a felesleges berendezési tárgyak eltávolítására a különböző helyiségekből. A gyermekszámtól függően rendezzük be a csoportszobákat és a használt eszközöket e szerint kalkuláljuk. Az ügyeleti csoportlétszámra (jelenleg maximum 5 fő) számítva minden játékféleségből elegendő számú játékot javasolt összekészíteni, felesleges 14 főre lévő játékmennyiséget kirakni. A gyermekszobai játékraktárba javasolt tárolni legalább 2 csere lehetőséget a játékcsoportokból, így van lehetőség kényelmesen a játékok napi fertőtlenítésére a takarítási utasításban szereplő szerekekkel. Nem indokolt a játékok típusredukálása, hiszen minden felületet le kell fertőtleníteni normál működés esetén is, a nem fertőtleníthető játékok nem lehetnek a bölcsődében eleve. A fertőtlenített játékok bekerülnek a csoportszoba játékraktárába és a következő napokban forgó rendszerben használhatóak.

Minden felületnek moshatónak, fertőtleníthetőnek kell lennie. A sérült felületeket, eszközöket, játékokat javítani kell, amennyiben nem lehetséges, le kell selejtezni.

A bölcsőde előterébe az érkezők számára biztosítani szükséges-kézfertőtlenítő szert, betartva a kémiai biztonság előírásait! Javasolt a szenzoros adagolóval rendelkező, de bármilyen típusú megfelelő. A kézfertőtlenítő szer kritériuma, hogy gyors behatási idejű legyen, és széles hatásspektrumú, tehát minden kórokozó ellen alkalmas legyen. Amennyiben kézzel érintős, pumpás, gondoskodni kell az adagoló időközönkénti tisztításáról.

Az adagolók mellé javasolt kifüggeszteni a helyes kézfertőtlenítési útmutatót, praktikus a képes változatát, mely könnyen és gyorsan értelmezhető.

Az előtérben minden információt ki kell függeszteni, mely a szülők, illetve látogatók számára fontos lehet. Ilyen például a pandémia alatti eljárásrend, információk, bölcsődei szabályok, kérések, vagy például lehet kihelyezni szülőknek elvihető szájmaszkot. Ha nem lehet bemenni a bölcsőde épületébe, célszerű csengőt felszerelni ebbe a helyiségbe.

A bölcsődei ügyelet első napján a szülő nyilatkozik a gyermek egészségügyi állapotával kapcsolatban, miszerint nem szenved fertőző betegségben.

Javasolt nyilatkozni a szülőknek, hogy a gyermek és a velük egy háztartásban élők nem voltak olyan személlyel kontaktusban, aki valószínűsíthetően fertőzött, vagy akinél fertőzés gyanúja állt fenn. A bölcsődébe tehát egészséges gyermekeket fogadunk az ügyelet idején is. A minta nyilatkozat tájékoztatónk végén megtalálható.

A gyermekek fogadása

A bölcsőde területére a szülők az előtérig, vagy az egység bejáratáig jöhetnek. Egy időben egy család tartózkodhat az előtérben. A bölcsőde dolgozója átveszi a gyermeket és délután ugyanígy adja ki. A bölcsőde területére csak szájmaszkban lehet belépni. Minden belépőnek kezet kell fertőtleníteni.

A közvetlen kontaktus idejét a szülőkkel minimalizálni kell, a szükséges információkon túl infokommunikációs eszközökön van lehetőség a további kapcsolattartásra.

A gondozó-nevelő munka

Egy csoportban jelenleg maximum 5 gyermek tartózkodhat. A gyermekek ellátását a kisgyermeknevelők felváltva végzik, ügyeletei munkarend alapján.

Az egészséges gyermekek bölcsődei gondozási, nevelési tevékenységeinél a védőfelszerelés használata nem indokolt!

A gyermekfürdőben szintén csak azok a berendezési tárgyak legyenek, melyek a gyermekek gondozásához szükségesek. Ügyeljük arra, hogy mindig legyen elérhető a gyermekek részére a szappan és a dolgozók részére a kézfertőtlenítő szer és/vagy kézfertőtlenítő szappan.

A gyermekek és a dolgozók részére textiltörölköző helyett egyszer használatos papírtörölő használata indokolt kivéve fürdetésnél. A pelenkázót javasolt egyszer használatos orvosi vizsgálóasztalt takaró papírral fedni. A textilpelenka és a textiltörölköző egyszer használatos papírra való cseréjével a textília kezelése során fennálló lehetséges dolgozói fertőződési kockázatot minimalizáljuk.

Pelenkázás és WC használat után a felületeket fertőtleníteni kell. (gyors felületfertőtlenítő sprayvel) A gyermekekkel étkezés előtt és után, WC használat előtt és után, udvarról bejövetel után, tüsszentéskor és minden olyan esetben, amikor a kéz szennyeződhetett, kezet kell mosni. A helyes technikát a gyermek fejlődési állapotának megfelelően tanítsuk, és igény esetén segítsük.

Gyakran kell szellőztetni, amennyiben az időjárás engedi, a legtöbb időt szabadban javasolt tölteni. Ahol a lehetőségek adóttak (zárt, fedett terasz, tárgyi feltételek) ott az étkezést és altatást is a szabadban lehet végezni.

Munkatársak egészségvédelme

A dolgozók fokozottan ügyeljenek a személyi higiéniére. Csak egészséges dolgozó végezheti a munkáját, amelyről szintén javasolt nyilatkoznia. (Minta a tájékoztató végén) Amennyiben fertőző betegség tüneteit produkálja, ki kell állni azonnal a munkából, csak teljes gyógyulás után térhet vissza, a betegség jellegének megfelelő eljárási teendők után.

A helyes kézmosási, vagy kézfertőtlenítési technika alkalmazása is meghatározó a fertőzések megelőzése érdekében, javasolt ezeket az utasításokat kihelyezni a bölcsődén belül is a mosdókagylók illetve a kézfertőtlenítők közelében.

A bölcsődei dolgozóknál elsődleges fontosságú a kéz megfelelő ápolása és tisztántartása.

A kezeket kézfertőtlenítő szappannal, testmeleg folyóvízben kell megmosni, a festett köröm és műköröm, ékszerek a kézen veszélyforrások.

Be kell tartani a kézfertőtlenítőszer használati utasítása szerinti behatási időt, melyet órával célszerű ellenőrizni.

A kézmosás minden esetben kézfertőtlenítést is kell, hogy jelentsen. Rövid behatási idejű fertőtlenítő szerek használata javasolt.

Kéztörléshez egyszer használatos kéztörlőt javasolt használni.

Kezet kell mosni:

- munkakezdés, vagy gyermekekkel való tevékenység megkezdése előtt
- szünetek után
- WC használat előtt és után
- takarítás előtt és után
- alacsonyabb kockázatú területről magasabb kockázatú területre való belépéskor
- a fül, orr, száj vagy haj érintése után azonnal
- hulladék eltávolítása után
- minden olyan esetben ahol a kéz szennyeződhetett.

A kéz körmeit röviden és tisztán kell tartani. Ahol körömkeféket alkalmaznak, azok legyenek műanyagból, és rendszeres fertőtlenítésükről, cseréjükéről gondoskodni kell. Gondoskodni kell a kéz bőr kiszáradásának, berepedezésének megakadályozásáról, megfelelően kiválasztott kézápoló krém használatával. Olyan gyakran kell kezet mosni, amilyen gyakran a szennyeződés mértéke indokolja. Járványos időszakban különösen fontos a munkaruha használata, az utcai ruházat cseréje elengedhetetlen a munkavégzés idejére. A teljes munkaidő alatt a szükséges és helyes higiénés magatartást kell alkalmazni. (kerülni a beszédet, köhögést,

tüsszentést a tálalókocsi felett, váladékkal valószínűsíthető szennyeződés esetén kezét kell mosni, stb.)

Környezet higiénia

A dolgozók higiénéjén kívül fontos, hogy a fertőzés megelőzése érdekében a gyermekekkel és a felnőttekkel kapcsolatba kerülő helyiségeket, felületeket, berendezési tárgyakat, eszközöket, játékokat, textíliákat, bútorokat, padozatokat, nyílászárókat, kilincseket, stb. hatásos módon és megfelelő gyakorisággal fertőtleníteni kell. Ahhoz, hogy az optikai tisztaságon kívül megfelelő mikrobiológiai tisztaságot elérjük, a bölcsőde egészére kiterjedő, folyamatosan végzett, rendszeres fertőtlenítést kell végezni. Tehát kiemelten fontos a komplexitás elve, mert bármely részterület elégtelen fertőtlenítése a többi terület mikrobiológiai tisztaságát veszélyezteti, csökkenti, vagy hatástalanná teszi, és csak hiábavaló költség- és munka-, idő-ráfordítást eredményez.

Azokat a felületeket (kilincs, ajtófélfá, ajtószárny), melyeket kézzel gyakran érintenek, napjában többször fertőtleníteni kell (javasolt érkezőt követően, az udvari játéktevékenységből való bevonulás után, alvásidőben és zárás előtt).

A bölcsődében használatos takarítási útmutató határozza meg, hogy milyen felületet mivel, hogyan, milyen gyakorisággal kell fertőtleníteni.

A napi vagy időszakos jelleggel végzett fertőtlenítésnél olyan eljárást válasszunk, mely a legtöbb kórokozó elpusztítására alkalmas, a környezetre nem jelent veszélyt, nem károsítja a fertőtlenítendő anyagokat. Ki kell terjednie a dolgozókra, a dolgozók ruházatára, a berendezési, felszerelési tárgyakra, eszközökre, játékokra, amennyiben azok rendeltetésszerű használatuk esetén a fertőzést terjeszthetik. A fertőtlenítés végrehajtásáért az intézményvezető a felelős. A bölcsődevezető jelöli ki a különböző munkakörű dolgozók feladatait, beszerzi és biztosítja a szükséges anyagokat, eszközöket, munka és védőruházatot, illetve a folyamatok ellenőrzését végzi.

Bölcsődében olyan szereket használhatunk, melyeket az Országos Tisztiorvosi Hivatal a gyártó által szavatolt paraméterekre bevizsgált, így engedéllyel rendelkezik. Ez alapján meghatározzák és a címkén feltüntetik az anyag felhasználási területét, hatását, alkalmazási körülményeit, melyen az adott hatást eléri.

Javasolt olyan fertőtlenítő szerek beszerzése, melyeket kifejezetten gyermekintézményekbe, vagy egészségügyi, szociális intézményekbe ajánlanak felhasználásra. Továbbá minden mikroorganizmusra hatásos legyen, tehát legyen széles spektrumú, azaz baktericid, fungicid, virucid, paraziticid, rövid behatási idő alatt érje el a hatását, könnyen oldódjon, könnyen

felhasználható legyen, ne károsítsa a fertőtlenítendő anyagot, gazdaságos legyen, ne legyen kellemetlen maró, irritáló szagú, ne legyen gyúlékony, a lehető legtöbb ideig tartsa meg szerkezetét, ne bomoljon le gyorsan, ez által hosszabb ideig tartsa meg fertőtlenítő hatását és hasznos, ha 1 fázison belül tisztít és fertőtlenít. Sajnos nincsen olyan csodaszer, mely minden egyes tulajdonságot tartalmaz, de vannak olyan szerek, melyek sok kritériumnak megfelelnek, célszerű ezeket választani.

Mindig be kell tartani a címkén lévő utasításokat, ellenkező esetben felesleges munkát végzünk. Fontos, hogy ne keverjük a tisztító-fertőtlenítő szereket. Figyelembe kell venni a felhasználhatósági időt. A takarító eszközöket is tisztán, jó állapotban kell tartani.

A veszélyes anyagokkal végzett tevékenységet be kell jelenteni a Kormányhivatal Népegészségügyi Osztályának. A használt szerekről kémiai kockázatbecslést kell készíttetni. A használt szerek biztonsági adatlapjait a helyszínen kell tartani. Gondoskodni kell az előírás szerű tárolásról.

A bölcsődei csoportszoba, gyermeköltöző, fürdőszoba felületeit és a bölcsőde egyéb használt helyiségeinek felületeit naponta fertőtleníteni kell a takarítási utasításban szereplő szerekkel.

A gyermekek által használt ágyneműhuzatot hetente cserélni kell, a napi csere az egészséges gyermekek esetén nem indokolt.

A használt textíliát, plüss játékokat, egyéb textil anyagokat az anyagától függő mosási technológiával tisztítsuk, fertőtlenítsük. Attól függően, hogy a fertőtlenítő hatást a mosólé hőmérséklete (90-95 °C), vagy a mosólé fertőtlenítő hatása adja, megkülönböztetünk termodezinfekciós és kemodezinfekciós mosást, vagy ennek kombinációját. A kezelendő textília anyagának függvénye, hogy alkalmas e magas hőfokú mosásra, vagy nem. Ha olyan szintetikus anyagból készül, mely nem teszi lehetővé, akkor javasolt a kemodezinfekciós mosás fertőtlenítő hatású mosóporral.

Azoknál a textíliáknál, melyek nem moshatóak magas hőfokon, de nem is lehet fertőtlenítő mosóporral mosni annak fehérítő hatása miatt, javasolt a vasalás elvégzése használat előtt.

Járványos időszakban még fokozottabban be kell tartani azt a szabályt, hogy beteg gyermek nem járhat közösségbe. Amint valamilyen fertőző betegség tüneteit észlelik a kisgyermeknevelők a gyermekén, jelzik a szülőknek, és a gyermek a teljes gyógyulásig az intézményt nem látogathatja. Amennyiben egy gyermeknél, vagy dolgozónál légúti, vagy más fertőző betegség tünetei észlelhetők, haladéktalanul el kell őt különíteni. Láz érzékelésekor meg kell mérni a rendelkezésünkre álló lázmérővel a beteg gyermek testhőmérsékletét,

szükség esetén el kell kezdeni a lázcsillapítást. A lázmérőt felületfertőtlenítő szerrel fertőtleníteni kell használat után, majd a vegyszertől folyóvízzel alaposan letisztítani! Az esetlegesen váladékkal szennyeződött felületeket azonnal fertőtleníteni kell, a textíliákat cserélni szükséges.

Javasolt az ügyelet alatti eljárásrendet vezetői utasítás formájában dokumentálni, ahol egyértelműek a szabályok, feladatok, felelősségi körök. Ezt ismertetni kell a dolgozókkal, és a szülőkkel is.

A gyermekek ellátása a Bölcsődei Nevelés-Gondozás Országos Alapprogramja alapján folyik továbbra is, legfőképpen az alapelvek betartásával. A gyermekek igényeinek megfelelő bánásmód, a biztosított tárgyi feltételek és a felkínált tevékenységek, a gyermekkel való kommunikáció, stb. változatlanul megvalósítandók.

NYILATKOZAT

Alulírott.....(szül:.....lakik:.....
.....), minttörvényes képviselője nyilatkozom, hogy

az elmúlt 2 hétben gyermekem és a vele egy háztartásban élők nem léptek személyes kapcsolatba olyan személlyel, aki koronavírus által okozott megbetegedésben szenved, vagy akinél a fertőzés gyanúja fenn állt.

gyermekem fertőző betegség tüneteit nem produkálja (láz, torokfájás, nátha, köhögés, nehézlégzés, hányás, hasmenés, bőrkiütés, szemgyulladás, fül-fájás)

(a nyilatkozás tárgyának négyzetébe egy x-et kell tenni)

Település, 2020.....

aláírás

EGÉSZSÉGÜGYI NYILATKOZAT
Koronavírus járvány idején
Bölcsődei dolgozó részére

Alulírott:

Név (és leánykori név).....

Lakcím:.....

Születési hely és idő:.....

Anyja neve:.....

Büntetőjogi felelősségem tudatában kijelentem, hogy az ügyeleti ellátás megkezdése előtt 14 nappal, én és a velem egy háztartásban élő személyek, külföldön nem tartózkodtak és tudomásom szerint nem kerültünk kapcsolatba koronavírus által megfertőzött személlyel, illetve nincs a közvetlen környezetünkben házi karanténban lévő személy.

Kijelentem, hogy az alábbi tüneteket:

- hőemelkedés, láz,
- torokfájás, nátha
- köhögés, nehézlégzés
- orrfolyás, fülfájás
- hasmenés, hányás
- bőrkiütés,
- szemgyulladás **nem észleltem**, sem **magamon**, illetve a velem **egy háztartásban élőkön** sem.

A bölcsőde dolgozóinak, valamint a gyermekek és családjaik egészségi állapotának megőrzése érdekében vállalom, hogy amennyiben a fenti nyilatkozatomban foglalt bármely körülményben változás áll be, azt haladéktalanul jelzem a bölcsődevezető részére.

Hozzájárulok ahhoz, hogy a nyilatkozaton szereplő adatokat a Bölcsőde vezetője illetve az intézmény fenntartója a gyermekfelügyeleti ügyeleti bölcsődei ellátás megszervezésével összefüggésben megismerje, továbbítsa és kezelje.

Település, 2020.

.....
Munkavállaló